

**Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра теорії та історії держави і права**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

С.В. Матвеев

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО
(назва навчальної дисципліни)**

підготовки перший (бакалаврський) рівень
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 08 «Право»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 08 «Право»
(код і найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми «Право»
(найменування освітньої програми)

тип дисципліни дисципліна професійної підготовки

2020 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис)

І.В.Шаповалова

(прізвище, ініціали)

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою теорії та історії держави і права
протокол № 1

від «28»серпня 2020 року

Завідувач кафедри

Є.О. Гіда

Розробники Полішко Наталія Леонідівна, ст. викладач

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова навчальна дисципліна

Передумови вивчення навчальної дисципліни: Вивчення дисципліни повинне базуватись на знаннях, отриманих здобувачами вищої освіти під час опанування ними фундаментальних положень таких навчальних дисциплін як Адвокатура України, Міжнародне право, Адміністративне судочинство та ін.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Земельне право» є земельні правовідносини, що виникають в галузі використання, охорони та відтворення земель.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин 5 кредити ECTS.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладення навчальної дисципліни «Земельне право» є оволодіння знаннями щодо його особливостей, основних понять, інститутів та галузей. Дисципліна «Земельне право» передбачає також отримання навиків роботи з нормативно-правовими актами земельного законодавства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Земельне право» є отримання студентами знань про: поняття та основні категорії земельного права; структуру та систему земельного права; функції та завдання науки земельного права; основні законодавчі та нормативно-правові документи, що регулюють земельні правовідносини; основні напрями земельної політики держави; нормативно-правові документи, що закріплюють право власності на землю та право землекористування; перспективи розвитку земельного права.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Земельне право» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК2.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК3.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК7.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК7.	Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
СК8.	Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
СК9.	Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів.
СК10.	Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.
СК13.	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР4.	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
ПР9.	Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
ПР13.	Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
ПР15.	Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
ПР19.	Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
ПР21.	Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.
ПР22.	Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

4. Структура навчальної дисципліни

№ пп	Найменування тем курсу	Кількість годин									
		Денна форма					Заочна форма				
		Всього	Лекції	Семинари	СРС	ІКР	Всього	Лекції	Семинари	СРС	ІКР
Змістовний модуль 1.											
1	Тема 1. Поняття земельного права	14	4	1	9	0	14	2	2	10	0
2	Тема 2. Джерела земельного права	14	4	1	9	0	14	2	0	12	0
3	Тема 3. Земельні правовідносини	10	6	2	2	0	10	0	0	10	0
4	Тема 4. Юридична відповідальність за земельні правопорушення	11	4	2	5	0	11	0	0	11	0
5	Тема 5. Право власності на землю	12	4	2	6	0	12	1	0	11	0
6	Тема 6. Право землекористування	14	4	2	8	0	14	2	0	12	0
Разом модуль 1		75	26	10	39	0	75	7	2	66	0
Змістовний модуль 2.											
7	Тема 7. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення	15	6	2	7	0	15	1	2	12	0
8	Тема 8. Правовий режим земель житлової та громадської забудови	15	5	2	8	0	15	2	0	13	0
9	Тема 9. Правовий режим земель водного фонду	15	5	2	8	0	15	2	0	13	0
10	Тема 10. Правовий режим земель оздоровчого призначення	15	5	2	8	0	15	0	0	15	0
11	Тема 11. Основи лісового законодавства і права	15	5	2	8	0	15	2	0	13	0
Разом модуль 2		75	26	10	39	0	75	7	2	66	0
Усього годин		150	52	20	78	0	150	14	4	132	0
Форма підсумкового контролю: диференційований залік											

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

Змістовний модуль 1. Поняття та система земельного права

Тема 1. Поняття земельного права

Історичні умови виникнення і розвитку земельного права. Періодизація розвитку земельного права на території України. Земельно-правові відносини і розвиток земельного права України після набуття незалежності. Соціально-економічні передумови розвитку земельного права.

Юридичні форми земельного права та їх особливості. Поняття і предмет земельного права. Функціональні особливості земельного права. Класифікаційні ознаки земельного права. Принципи земельного права.

Тема 2. Джерела земельного права

Поняття джерел земельного права. Особливості джерел земельного права. Класифікація джерел земельного права. Конституційні засади земельного права. Форми джерел земельного права. Закони як джерела земельного права.

Земельний кодекс України в системі джерел земельного права. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела земельного права. Постанови Уряду як джерела земельного права. Нормативні акти міністерств і відомств як джерела земельного права. Стандарти та інші нормативно-технічні документи та їх співвідношення з джерелами земельного права.

Тема 3. Земельні правовідносини

Поняття та особливості земельних правовідносин. Види земельних правовідносин. Структура земельних правовідносин. Земельні матеріальні правовідносини та земельні процесуальні правовідносини. Спеціальні земельні правовідносини.

Суб'єкти та об'єкти земельних правовідносин. Зміст земельних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення земельних правовідносин.

Тема 4. Юридична відповідальність за земельні правопорушення

Поняття та види юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства.

Особливості відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки. Особливості відповідальності за псування та забруднення земель. Порядок правової охорони земель та проблеми його вдосконалення.

Правові форми відповідальності у системі земельного права. Механізм реалізації відповідальності у системі земельного права.

Поняття та класифікація земельних правопорушень. Склад земельних правопорушень. Відшкодування збитків, заподіяних порушенням земельного законодавства.

Змістовний модуль 2. Правові основи використання земель

Тема 5. Право власності на землю

Поняття, зміст та основні ознаки права власності на землю. Право власності на землю як об'єктивна та суб'єктивна категорії. Основні риси права власності на землю. Конституційні засади права власності на землю в Україні.

Виникнення і припинення права власності на землю. Земля як об'єкт права власності. Суб'єкти права власності на землю.

Форми права власності на землю в Україні. Співвідношення форм права власності на землю. Проблеми гармонізації форм права власності на землю в Україні до міжнародно-правових принципів і норм.

Тема 6. Право землекористування

Поняття, зміст та характерні особливості права землекористування. Види і форми права землекористування.

Правове регулювання оренди земель. Юридична природа орендних земельних відносин.

Підстави виникнення права землекористування. Суб'єкти права землекористування. Об'єкти права землекористування. Підстави зміни і припинення права землекористування.

Модуль 2. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

Змістовний модуль 3. Правовий режим земель окремих категорій

Тема 7. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення

Поняття і склад правового режиму земель сільськогосподарського призначення. Визначення земель сільськогосподарського призначення.

Правові форми використання земель сільськогосподарського призначення. Особливості управління в галузі використання, відтворення та охорони земель сільськогосподарського призначення.

Тема 8. Правовий режим земель житлової та громадської забудови

Поняття і склад земель житлової та громадської забудови, особливості їх правового режиму. Законодавство, що визначає правовий режим земель житлової та громадської забудови.

Функціональний поділ земель житлової та громадської забудови. Правовий статус земельних ділянок для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель та гаражного будівництва. Правовий статус земельних ділянок житлово-будівельних (житлових) і гаражно-будівельних кооперативів. Правовий статус земельних ділянок багатоквартирних житлових будинків.

Тема 9. Правовий режим земель водного фонду

Поняття, склад та загальна характеристика правового режиму земель водного фонду. Законодавство, що визначає режим земель водного фонду. Особливості правового режиму земель водного фонду.

Суб'єкти, об'єкти, зміст та підстави виникнення, зміни і припинення права користування землями водного фонду.

Правові форми використання земель водного фонду. Порядок використання земель водного фонду.

Поняття управління в галузі використання, відновлення та охорони земель водного фонду. Органи управління в галузі використання, відтворення та охорони земель водного фонду.

Тема 10. Правовий режим земель оздоровчого призначення

Поняття і склад земель оздоровчого призначення та особливості їх правового режиму. Законодавство, що визначає правовий режим оздоровчого призначення.

Цільове призначення курортних земель. Законодавство, що визначає правовий режим курортних земель. Підстави та порядок відведення земель для створення та розвитку курортів. Особливості правового режиму земель курортів у межах зон округів їх санітарної (гірничо-санітарної) охорони.

Об'єкти та суб'єкти права власності на землі оздоровчого призначення.

Тема 11. Основи лісового законодавства і права

Визначення лісового права. Система та особливості джерел лісового права.

Форми права власності на ліси. Суб'єкти і об'єкти права власності на ліси.

Види права лісокористування. Суб'єкти і об'єкти права лісокористування.

Правові основи охорони лісового фонду.

Система та повноваження органів державного управління у лісовій сфері.

Особливості різних видів юридичної відповідальності за лісові протиправні діяння.

6. Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Тема 1. Поняття земельного права	4	2
2	Тема 2. Джерела земельного права	4	2
3	Тема 3. Земельні правовідносини	6	0
4	Тема 4. Юридична відповідальність за земельні правопорушення	4	0
5	Тема 5. Право власності на землю	4	1
6	Тема 6. Право землекористування	4	2
7	Тема 7. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення	6	1
8	Тема 8. Правовий режим земель житлової та громадської забудови	5	2
9	Тема 9. Правовий режим земель водного фонду	5	2

10	Тема 10. Правовий режим земель оздоровчого призначення	5	0
11	Тема 11. Основи лісового законодавства і права	5	2
Усього годин		52	14

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-

8. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Тема 1. Поняття земельного права	1	2
2	Тема 2. Джерела земельного права	1	0
3	Тема 3. Земельні правовідносини	2	0
4	Тема 4. Юридична відповідальність за земельні правопорушення	2	0
5	Тема 5. Право власності на землю	2	0
6	Тема 6. Право землекористування	2	0
7	Тема 7. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення	2	2
8	Тема 8. Правовий режим земель житлової та громадської забудови	2	0
9	Тема 9. Правовий режим земель водного фонду	2	0
10	Тема 10. Правовий режим земель оздоровчого призначення	2	0
11	Тема 11. Основи лісового законодавства і права	2	0
Усього годин		20	4

9. Теми самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Тема 1. Поняття земельного права	9	10
2	Тема 2. Джерела земельного права	9	12
3	Тема 3. Земельні правовідносини	2	10
4	Тема 4. Юридична відповідальність за земельні правопорушення	5	11
5	Тема 5. Право власності на землю	6	11
6	Тема 6. Право землекористування	8	12
7	Тема 7. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення	7	12
8	Тема 8. Правовий режим земель житлової та громадської забудови	8	13

9	Тема 9. Правовий режим земель водного фонду	8	13
10	Тема 10. Правовий режим земель оздоровчого призначення	8	15
11	Тема 11. Основи лісового законодавства і права	8	13
Усього годин		78	132

10. Теми лабораторних занять

№ пп	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	<i>Не заплановано навчальним планом</i>	-	-

11. Завдання для самостійної роботи

Змістовний модуль 1. Поняття та система земельного права

Тема 1. Поняття земельного права

1. Проблеми правового забезпечення земельної реформи.
2. Юридичні засади приватизації земель.
3. Гарантії реалізації земельних абсолютних правовідносин.

Тема 2. Джерела земельного права

1. Роль судової практики в регулюванні земельних та муніципальних земельних відносин.
2. Міжнародні договори як джерела земельного права України
3. Нормативно-правові акти з питань регулювання земельних відносин органів місцевого самоврядування.

Тема 3. Земельні правовідносини

1. Особливості земельних правовідносин у фермерських господарствах.
2. Особливості земельних правовідносин у особистих селянських господарствах.
3. Правові підстави виникнення земельних правовідносин у зарубіжних країнах.

Тема 4. Юридична відповідальність за земельні правопорушення

1. Поняття відповідальності як засіб реалізації земельного права.
2. Відшкодування збитків власникам землі і землекористувачам.
3. Порядок притягнення до юридичної відповідальності за порушення норм земельного законодавства.

Тема 5. Право власності на землю

1. Методи захисту права власності на землю.
2. Юридичні підстави зміни та припинення права власності на землю в Україні.
3. Історичні етапи приватизації земель в Україні.

Тема 6. Право землекористування

1. Правові форми охорони права землекористування.
2. Юридичні засоби захисту прав землекористувачів.
3. Нотаріальне посвідчення та державна реєстрація договорів оренди землі.

Тема 7. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення

1. Права та обов'язки землекористувачів щодо використання, відтворення та охорони земель сільськогосподарського призначення.
2. Пріоритетність земель сільськогосподарського призначення.
3. Особливості права власності на землі сільськогосподарського призначення.

Тема 8. Правовий режим земель житлової та громадської забудови

1. Управління в галузі використання та охорони земель житлової та громадської забудови.
2. Особливості функцій управління в галузі використання та охорони земель житлової та громадської забудови.
3. Юридична природа плану земельно-господарського устрою території.

Тема 9. Правовий режим земель водного фонду

1. Особливості правового забезпечення відновлення і охорони земель водного фонду.
2. Функції управління в галузі використання, відтворення та охорони земель водного фонду.
3. Право користування землями водного фонду.

Тема 10. Правовий режим земель оздоровчого призначення

1. Правові основи ведення державного кадастру природних територій курортів.
2. Лікувально-оздоровчі зони як об'єкти правової охорони.
3. Використання земель оздоровчого призначення.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Модуль I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

1. Земельні відносини - це суспільні відносини щодо:

- а) володіння землею;
- б) користування землею;
- в) володіння, користування і розпорядження землею.

2. Суб'єктами земельних відносин є:

- а) лише громадяни України;
- б) лише громадяни іноземних держав;
- в) лише органи місцевого самоврядування та органи державної влади;
- г) громадяни, юридичні особи, органи місцевого самоврядування та органи державної влади.

3. Об'єктами земельних відносин є:

- а) землі в межах території України, земельні ділянки та права на них, у тому числі на земельні частки (паї);
- б) лише землі в межах території України;
- в) лише земельні ділянки та права на них, у тому числі на земельні частки (паї).

4. Земельні відносини регулюються:

- а) лише Конституцією України та Земельним кодексом України;
- б) лише Земельним кодексом України;
- в) Конституцією України, Земельним кодексом України, а також прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами.

5. Завданням земельного законодавства є:

- а) володіння, користування і розпорядження землею;
- б) регулювання земельних відносин з метою забезпечення права на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави, раціонального використання та охорони земель;
- в) лише регулювання земельних відносин з метою забезпечення права на землю громадян України.

6. Земельне законодавство базується на принципі:

- а) поєднання особливостей використання землі лише як територіального базису та природного ресурсу;
- б) поєднання особливостей використання землі як територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва;
- в) забезпечення рівності права власності на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави.

7. До повноважень Верховної Ради України в галузі земельних відносин належить:

- а) прийняття законів у галузі регулювання земельних відносин;
- б) визначення засад державної політики в галузі використання та охорони земель;
- в) розпорядження землями, що знаходяться у спільній власності територіальних громад.

8. До повноважень обласних рад у галузі земельних відносин на території області належить:

- а) прийняття законів у галузі регулювання земельних відносин;
- б) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель;
- в) встановлення та зміна меж сіл, селищ.

9. До повноважень Київської і Севастопольської міських рад у галузі земельних відносин на їх території належить:

- а) розпорядження землями територіальної громади міста;
- б) встановлення та зміна меж сіл, селищ, районів у містах;
- в) встановлення і зміна меж районів і міст.

10. До повноважень районних рад у галузі земельних відносин на території району належить:

- а) розпорядження землями на праві спільної власності відповідних територіальних громад;
- б) вирішення земельних спорів;
- в) внесення до Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних рад пропозицій щодо встановлення і зміни меж районів, міст, селищ, сіл;
- г) визначення засад державної політики в галузі використання та охорони земель.

11. Повноваження районних у містах рад у галузі земельних відносин визначаються:

- а) Верховною Радою України;
- б) міськими радами;
- в) обласними радами;
- г) Кабінетом Міністрів України.

12. До повноважень сільських, селищних, міських рад у галузі земельних відносин на території сіл, селищ, міст належить:

- а) розпорядження землями територіальних громад;
- б) вирішення земельних спорів;
- в) внесення до Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних рад пропозицій щодо встановлення і зміни меж районів, міст, селищ, сіл;
- г) визначення засад державної політики в галузі використання та охорони земель.

13. До повноважень Кабінету Міністрів України в галузі земельних відносин належить:

- а) розпорядження землями територіальних громад;
- б) вирішення земельних спорів;
- в) реалізація державної політики у галузі використання та охорони земель.

14. До повноважень центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів у галузі земельних відносин належить:

- а) розпорядження землями територіальних громад;
- б) вирішення земельних спорів;
- в) участь у розробленні та реалізації загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель;
- г) здійснення державної екологічної експертизи землекористування.

15. До повноважень центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів у галузі земельних відносин належить:

- а) внесення пропозицій про формування державної політики у галузі земельних відносин і забезпечення її реалізації;
- б) розпорядження землями територіальних громад;
- в) здійснення землеустрою, моніторингу земель і державного контролю за використанням та охороною земель.

Модуль 2. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

1. Землі фермерського господарства можуть складатися із:

- а) земельної ділянки, що належить на праві власності фермерському господарству як юридичній особі;
- б) земельних ділянок, що належать громадянам – членам фермерського господарства на праві приватної власності;
- в) земельної ділянки, що використовується фермерським господарством на умовах оренди;
- г) земельної ділянки, що належить на праві користування фермерському господарству як юридичній особі.

2. Для ведення особистого селянського господарства земельні ділянки на праві власності можуть мати:

- а) лише громадяни України;
- б) особи без громадянства;
- в) лише громадяни України та іноземні громадяни.

3. *Земельні ділянки, призначені для садівництва, можуть використовуватись:*

- а) лише для закладання багаторічних плодкових насаджень;
- б) лише для вирощування сільськогосподарських культур;
- в) для закладання багаторічних плодкових насаджень, вирощування сільськогосподарських культур, а також для зведення необхідних будинків, господарських споруд тощо.

4. *На земельних ділянках, наданих для городництва не допускається:*

- а) зведення тимчасових споруд для зберігання інвентарю та захисту від непогоди;
- б) закладання багаторічних плодкових насаджень;
- в) спорудження капітальних будівель і споруд.

5. *До земель житлової та громадської забудови належать:*

- а) земельні ділянки, призначені для закладання багаторічних плодкових насаджень;
- б) земельні ділянки в межах населених пунктів, які використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування;
- в) земельні ділянки поза меж населених пунктів, які використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування.

6. *Громадянам України за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування земельні ділянки для будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і гаражного будівництва можуть передаватися:*

- а) за плату у власність;
- б) безоплатно у користування;
- в) лише в оренду;
- г) безоплатно у власність або надаватися в оренду.

7. *Житлово-будівельним (житловим) та гаражно-будівельним кооперативам за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування земельні ділянки для житлового і гаражного будівництва передаються:*

- а) безоплатно у власність або надаються в оренду у розмірі, який встановлюється відповідно до затвердженої містобудівної документації;
- б) за плату у власність;
- в) безоплатно у користування.

8. *Земельні ділянки, на яких розташовані багатоквартирні жилі будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території державної або комунальної власності, надаються в постійне користування:*

- а) підприємствам, установам і організаціям, які здійснюють управління цими будинками;
- б) тільки працівникам цих підприємств, установ та організацій;
- в) працівникам цих підприємств, установ та організацій, а також пенсіонерам з їх числа.

9. *Землі природно-заповідного фонду – це:*

- а) землі, що мають природні лікувальні властивості, які використовуються або можуть використовуватися для профілактики захворювань і лікування людей;
- б) земельні ділянки в межах населених пунктів, які використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування;
- в) землі, які використовуються для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів;
- г) ділянки суші і водного простору з природними комплексами та об'єктами, що мають особливу природоохоронну, екологічну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність, яким відповідно до закону надано статус територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

10. *Землі природно-заповідного фонду можуть перебувати:*

- а) лише у державній власності;
- б) лише у комунальній власності;
- в) лише у приватній власності;
- г) у державній, комунальній та приватній власності.

11. *До земель іншого природоохоронного призначення належать:*

- а) земельні ділянки водно-болотних угідь, що не віднесені до земель лісового і водного фонду;
- б) земельні ділянки, в межах яких є природні об'єкти, що мають особливу наукову цінність;

в) земельні ділянки в межах населених пунктів, які використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування.

12. До земель оздоровчого призначення належать:

а) землі, що мають природні лікувальні властивості, які використовуються або можуть використовуватися для профілактики захворювань і лікування людей;

б) земельні ділянки в межах населених пунктів, які використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування;

в) землі, які використовуються для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів.

13. На землях оздоровчого призначення забороняється:

а) будь-яка діяльність;

б) діяльність, яка суперечить їх цільовому призначенню;

в) діяльність, яка може негативно вплинути на природні лікувальні властивості цих земель.

14. На територіях лікувально-оздоровчих місцевостей і курортів встановлюються:

а) округи і зони санітарної (гірничо-санітарної) охорони;

б) лише зони санітарної (гірничо-санітарної) охорони;

в) лише округи санітарної (гірничо-санітарної) охорони;

г) огороження зелено-жовтого кольору.

15. Землі оздоровчого призначення можуть перебувати:

а) лише у державній власності;

б) лише у комунальній власності;

в) лише у приватній власності;

г) у державній, комунальній та приватній власності.

12. Питання для підготовки до модульного та підсумкового контролю (диференційованого заліку)

1. Визначення земельного права.
2. Поняття предмета земельного права.
3. Визначення методу земельного права.
4. Особливості імперативного методу правового регулювання в земельному праві.
5. Особливості диспозитивного методу правового регулювання в земельному праві.
6. Поняття принципів земельного права.
7. Конституційні принципи земельного права.
8. Загально-правові принципи земельного права.
9. Спеціальні принципи земельного права.
10. Поняття правового режиму земель.
11. Визначення системи земельного права.
12. Визначення джерел земельного права.
13. Класифікація джерел земельного права.
14. Визначення уніфікованих актів земельного законодавства.
15. Визначення диференційованих актів земельного законодавства.
16. Співвідношення норм земельного права з нормами інших галузей права.
17. Конституційні основи земельного права.
18. Законодавчі акти як джерела земельного права.
19. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела земельного права.
20. Відомчі нормативно-правові акти як джерела земельного права.
21. Поняття земельних правовідносин.
22. Елементи земельних правовідносин.
23. Визначення матеріальних земельних правовідносин.
24. Визначення процесуальних земельних правовідносин.
25. Структура земельних правовідносин.
26. Юридичні факти виникнення земельних правовідносин.
27. Юридичні факти припинення земельних правовідносин.

28. Поняття права власності на землю.
29. Поняття права володіння землею.
30. Поняття права користування землею.
31. Поняття права розпоряджання землею.
32. Земля як об'єкт права власності Українського народу.
33. Визначення земельної ділянки.
34. Суб'єкти права власності на землю.
35. Громадяни України як суб'єкти права власності на землю.
36. Юридичні особи як суб'єкти права власності на землю.
37. Територіальні громади як суб'єкти права власності на землю.
38. Форми права власності на землю.
39. Суб'єкти права приватної власності на землю.
40. Підстави виникнення права державної власності на землю.
41. Підстави виникнення права приватної власності на землю.
42. Землі, які можуть перебувати лише у комунальній власності.
43. Підстави виникнення права комунальної власності на землю.
44. Суб'єкти права комунальної власності на землю.
45. Землі державної власності, які не можуть передаватися у комунальну власність.
46. Підстави припинення права державної власності на землю.
47. Підстави припинення права комунальної власності на землю.
48. Підстави припинення права приватної власності на землю.
49. Визначення права землекористування.
50. Види права землекористування.
51. Види тимчасового права землекористування.
52. Визначення оренди землі.
53. Право постійного користування земельною ділянкою.
54. Суб'єкти права постійного користування земельною ділянкою.
55. Права землекористувачів.
56. Обов'язки землекористувачів.
57. Підстави припинення права землекористування.
58. Орендодавець як сторона договору оренди земельних ділянок.
59. Орендар як сторона договору оренди земельних ділянок.
60. Поняття суборенди земельних ділянок.

13. Методи навчання

Методи навчання на лекціях:

- вербальний метод (лекція, дискусія тощо);
- методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

Методи навчання на практичних, семінарських заняттях:

- вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні, семінарські та лабораторні заняття);
- метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо);
- Дослідницький метод

– Пошуковий метод.

14. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Земельне право» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді *усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних та групових проектів, творчих завдань, тощо.*
- для модульного контролю у вигляді *письмової відповіді, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.*
- для підсумкового контролю *проведення заліку (усна та/або письмова відповідь, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.).*

15. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *модульний контроль* передбачає письмове виконання різних видів контрольних завдань.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену або заліку

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Земельне право» є підсумковий контроль - диф.залік.

16. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Рекомендоване оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти:

№	Вид навчальної діяльності здобувачів вищої освіти*	Кількість балів
1.	Реферат, есе	1-5
2.	Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач	1-5
3.	Індивідуальне завдання	1-5
4.	Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
5.	Ділова гра, практичний кейс, тощо.	1-10
6.	Участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо)	1-10
7.	Модульний контроль (для денної форми здобуття освіти)	1-20
8.	Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти оцінюються за такими критеріями:

Бали	Критерії оцінювання
90-100	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання інших галузей знань, вдало наводить приклади.
82-89	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять.

75-81	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
64-74	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, проте відповідь неповна, неглибока, містить неточності, є помилки у формулюванні понять, відчуваються складнощі в застосуванні знань при наведенні прикладів.
60-63	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
35-59	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
1-34	Здобувач вищої освіти не засвоїв програмний матеріал.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для диференційованого заліку, екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для недиференційованого заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

17. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота											Підсумковий контроль	Сума	
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							Самостійна робота
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	10	40	100
Модульний контроль 1 - 10						Модульний контроль 2 - 10							

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50	10	50	100

18. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Земельне право» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

19. Рекомендована література

Основна нормативна база:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР Редакція від 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III. Редакція від 16.10.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
3. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР. Редакція від 16.10.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. № 3852-XII. Редакція від 03.07.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
5. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. № 132/94-ВР. Редакція від 16.10.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Редакція від 30.12.2020 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. Редакція від 01.01.2021 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
8. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
9. Про використання земель оборони : Закон України від 27.11.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1345-15#Text>
10. Про екологічну мережу України: Закон України від 24 червня 2004 р. № 1864-IV. Редакція від 19.04.2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
11. Про затвердження Класифікації видів цільового призначення земель : наказ Державного комітету України із земельних ресурсів від 23.07.2010 р. №548. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1011-10#Text>
12. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 07.07.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
13. Про Державне агентство земельних ресурсів України : Указ Президента України від 08.04.2011 р. №445/2011 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/445/2011#Text>
14. Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>

Основна література:

1. Земельне право України навч. посіб. / Є. І. Федик [та ін.]. Львів : Новий Світ 2000, 2015. 220 с.
2. Земельне право України : Навчальний посібник / За загальною редакцією Мироненко В. П. Київ: Алерта, 2018. 350 с.
3. Земельне право України: загальна частина: навч. посібн. / А.І. Ріпенко, О.М. Пашенко. Київ : ВД «Дакор», 2016. 236 с.
4. Кобецька Н. Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики: монографія / Н.Р. Кобецька. ІваноФранківськ: Прикарпат.

нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 271 с.

5. Мироненко В.П. Земельне право України: Навчальний посібник / За загальною редакцією В. П. Мироненко. К.: Алерта, 2018. 350 с.

Додаткова

1. Земельне право. Практикум: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Возняк Р. П., Губені Ю. Е., Ступень М. Г., Зварич О. І. - Л. : Ліга-Прес, 2012. - 218 с.

2. Мірошніченко А. М. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України (за станом нормативно-правових актів і судової практики на 15 січня 2009 рік) / А. М. Мірошніченко. – К.: Правова єдність, 2009. – 495 с.

3. Мірошніченко А.М. Земельне право України: підручник. - К. : Правова єдність, 2011. - 677 с.

4. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України / За ред. В. В. Медведчука. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 654 с.

5. Носік В. В. Право власності на землю Українського народу: монографія / В. В. Носік. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 544 с.

6. Рябець К. А. Управління процесом реалізації права власності на землю / К. А. Рябець // МЕНЕДЖМЕНТ: збірник наукових праць. – К.: Міжгалузевий інститут управління МОН, 2017. – Вип. 2. – С. 134–137.

7. Рябець К. Адміністративно-правове регулювання охорони навколишнього природного середовища і раціональне використання природних ресурсів: актуальні проблеми / К. Рябець // Право України. – 2006. – № 3. – С. 97–100.

8. Рябець К. А. Земля як об'єкт права власності Українського народу: збірник праць студентів та молодих учених / К. А. Рябець – К.: МГУ, 2008. – Вип. 3. – С. 9–11.

9. Рябець К. А. Удосконалення адміністративно-правового регулювання забезпечення конституційного права громадян України щодо користування природними об'єктами права власності народу / К. А. Рябець // Актуальні проблеми прав людини та держави в умовах світової глобалізації: збірник наукових праць. – К.: НАУУ, 2006. – С. 38–40.

10. Рябець К. Проблеми адміністративно-правового регулювання у формуванні ринку землі / К. Рябець // Адвокатура. – 2007. – № 6. – 7 с.

11. Рябець К. Розвиток правового регулювання діяльності особистих селянських господарств у незалежній Україні / К. Рябець // Судоустрій і судочинство в Україні. – 2007. – № 1. – С. 84–87.

12. Семчик В. І. Земельне право України: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів / В. І. Семчик, П. Ф. Кулинич, М. В. Шульга. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008. – 600 с.

13. Шеремет А. П. Земельне право України: навчальний посібник / А. П. Шеремет. – К.: Центр навчальної літератури, 2015. – 631 с.

14. Шульга М. В. Земельне право України / М. В. Шульга. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 366 с.

15. Шуміло О.М. Земельне право України (у схемах): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - К. : Хай-Тек Прес, 2012. - 287 с.

20. Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб сайт Верховної Ради України.

2. <https://land.gov.ua/> - Офіційний сайт Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру.

3. <https://www.007.org.ua/> – Пошуково-аналітична система «007».

4. <http://eia.menr.gov.ua/search> – реєстр ОВД.

5. <https://dabi.gov.ua/declare/list.php> – реєстр ДАБІ.

6. <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch> – реєстр Мін'юсту.

7. <https://map.land.gov.ua/kadastrova-karta> – публічна кадастрова карта Держгеокадастру.

8. <http://reyestr.court.gov.ua/> – реєстр судових рішень

9. <https://court.gov.ua/> – портал «Судова влада».

10. <http://geoinf.kiev.ua/wp/interaktyvni-karty-spetsdozvoliv.htm> – відкрита карта дозволів від Держгеонадра на використання надр.